

Més avall de l'estil col·loquial

Pompeu Fabra havia assenyalat que, en la llengua parlada, és molt freqüent una construcció que «consisteix a enllaçar la proposició relativa amb l'antecedent per mitjà d'un *que* merament conjuntiu, i, llavors, dins la proposició relativa, representar l'antecedent per un pronom personal feble». I il·lustrava la seva observació amb els exemples següents. *Es una fusta que se'n fan mobles, ...un riu que s'hi ha negat molta gent, ...una dona que li han tallat la cama, Un home que el veiem cada dia.* D'acord amb la normativa, aquestes proposicions s'haurien d'esmenar dient: *Es una fusta de la qual (o de què) es fan mobles, ...Un riu on (o en què, o en el qual) s'ha negat molta gent, ...Una dona a qui (o a la qual) han tallat la cama, Un home que veiem cada dia.* Fabra hi afegia que calia evitar, en general, aquesta construcció però reconeixia que era «difícil de prescindir-ne en l'estil col·loquial, sobretot quan la construcció correcta donaria a la frase un caient excessivament artificios, impropri d'aquell estil».

L'observació de Fabra manté avui la seva validesa. És corrent de dir *Un bosc que s'hi fan molts bolets* sense que ningú no s'esveri, volem dir, sense que el purista més rigorós pensi a rebutjar aquesta construcció en el llenguatge col·loquial, però, certament, hom convé a no admetre-la en una obra científica o de divulgació, en l'article d'una enciclopè-

dia, etc., en què llegirem *Un bosc on es fan molts bolets, Un bosc en què es fan molts bolets o bé Un bosc en el qual es fan molts bolets.* També és possible que puguem llegir, en textos mal revisats, *Un bosc (on s'hi) fan molts bolets*, construcció pleonàstica — hi duplica *on*— també reiteradament combatuda.

Però el desconeixement de la llengua i la negligència d'alguns publicistes arriben avui a extrems tan exagerats que ja n'hi ha que escriuen «Un bosc que es fan molts bolets», és a dir, enllaçant la proposició relativa amb l'antecedent per mitjà d'un *que* merament conjuntiu, com deia Fabra, però sense prendre's la molèstia de representar l'antecedent per cap pronom personal feble. És la degeneració total de la sintaxi, la destrucció del nostre sistema de la construcció. Llegim en un text, que no pretén haver estat redactat en estil col·loquial, «...l'ideari de servei que hem intentat d'ésser fidels». Si encara diguéssim «...que hi hem intentat d'ésser fidels», la construcció es podria acollir, amb bona voluntat, a la tolerància que hom admet per al llenguatge col·loquial: sense el pronom, el text ja no sembla ni català. Demanar, aleshores, el rigor sintàctic normal, que fa de la nostra llengua una llengua culta —...*l'ideari de servei a què (o al qual) hem intentat d'ésser fidels*— deu semblar ja una exigència desmesurada.

Albert Jané